

ΘΕΜΕΛΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΔΙΚΤΥΩΜΑ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΜΑΣ

Ο ψυχικός βίος του ανθρώπου έχει βασικά τρεις κύριες **συνιστώσες**: Το **γνωστικό**, το **συναίσθηματικό** και την **ηθική βούληση**, που παράγει πρακτική ενέργεια. Ήτοι αντίστοιχα τα ενεργήματα του **σκέπτεσθαι**, του **συναισθάνεσθαι** και του **πράττειν**. Σύμψας ο υπερ- πολύπλοκος ανθρώπινος οργανισμός [βιολογικός, πνευματικός και ψυχικός], ως όλον εν ζωή, οφείλει να ισορροπεί αρμονικά και δυναμικά με τις απαιτήσεις – επιδράσεις του **εσωτερικού κόσμου**, του **εξωτερικού περιβάλλοντος** και της ανθρώπινης **κοινωνικής οντότητας**.

Επειδή, όμως, τα πάντα μεταβάλλονται διαρκώς, από ετερογενείς, μάλιστα εν πολλοίς ανεξέλεγκτους παράγοντες επιβάλλεται στα άτομα μια συνεχής αναρρύθμιση των ικανοτήτων τους, για ικανοποιητική προσαρμογή στις εκάστοτε νέα απαιτήσεις. Η πρόγνωση και η προετοιμασία αντιμετώπισης των αλλαγών, που οπωσδήποτε θα έλθουν, επιβάλλουν την πληρέστερη, δυνατόν, **εξοικείωση με τα ερεθίσματα** σύμπαντος τριπλού χώρου. Τα ερεθίσματα αυτά προκαλούν ανάλογα ενεργήματα από μέρους του ανθρώπινου οργανισμού. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι χρειάζονται όλα όσα ο άνθρωπος έχει εντοπίσει είτε στον εξωτερικό Κόσμο, είτε μέσα στον εσωτερικό του χώρο, είτε στις σχέσεις του με τους συνανθρώπους του.

Ο άνθρωπος εκφράζεται με λέξεις με ειδικό περιεχόμενο [**έννοιες, όροι**], που περιέχουν νοήματα, με τα οποία προσεγγίζεται η φυσική και πνευματική πραγματικότητα. Αυτές οι έννοιες ουσιαστικά δημιουργούν ένα **τεράστιο και πολύπλοκο πλαίσιο σχέσεων**, με τις οποίες εναρμονίζεται το άτομο στο σύνολο. **Οι σχέσεις (=αξίες) προκαλούν ενεργήματα, τα οποία συνιστούν και την ουσία της ζωής**. Με τα βασικά αυτά ενεργήματα ο άνθρωπος, ως πρόσωπο, **σκέπτεται, συναισθάνεται, συνυπάρχει κοινωνικά, θρησκευεται, διαλογίζεται, διασκεδάζει, παλεύει τις δυσκολίες της ζωής...**

Η ατέλειωτη ποικιλία ενεργημάτων με πολύτροπη προέλευση και άπειρους σκοπούς, με αναρίθμητες διαβαθμίσεις και εντάσεις είναι η **έκφραση της ουσίας της ζωής, η ζωική δύναμη** (αρνητική εντροπία), που συνιστά το κύριο **χαρακτηριστικό του ανθρώπου**, λόγω της **συνειδησιακής του δύναμης**. Τα ατελεύτητα αυτά ενεργήματα που κατά περίπτωση συνιστούν τις **προσωπικές αξίες** πρέπει να συντίθενται κατ' οικονομίαν, δηλαδή με σωστές κάθε φορά αναλογίες. Αυτό συνιστά και το μέγιστο πρόβλημα για λύση. Η επιλογή των αναλογιών. Δεν είναι δυνατόν να ανακαλύψουμε καινούργιες αξίες. Η ανθρώπινη εμπειρία είναι ήδη πολύ μεγάλη. Φαίνεται όμως ότι υπάρχει πρόβλημα στον προσδιορισμό του περιεχομένου και ειδικότερα στην αρμονική κατ' οικονομία σύνθεση των αξιών. Αυτό, το δυσεπίλυτο πρόβλημα είναι έργο του σπουδαιότερου οργάνου, **του εγκεφάλου μας**.

Αξία είναι ό,τι προκαλεί το ενδιαφέρον και την προσωπική ορμή προ ένα αντικείμενο, λόγω της ευαρέστησης και ικανοποίησης, που δημιουργεί μέσα μας. **Η αξία είναι λοιπόν μία έννοια σχέσης**. Μία έννοια που εκφράζει τη συναισθηματική ή βουλευτική σχέση, που υπάρχει μεταξύ του υποκειμένου [ανθρώπινης ύπαρξης] και ενός υλικού ή πνευματικού αντικειμένου. Η σχέση αυτή, δηλαδή, γεννά στην ψυχή ένα ευάρεστο συναίσθημα. Είναι, **λοιπόν η αξία μια έκφραση κατάφασης και ικανοποίησης για κάτι που το κάνει αρεστό και επιθυμητό..** Η αξία, από ορισμένη άποψη [υλική, σωματική, γνωστική, αισθητική, κοινωνική, θρησκευτική κλπ.] μας **ικανοποιεί**, γιατί ανταποκρίνεται σε ορισμένες έμφυτες ή τεχνητές ανάγκες, προδιαθέσεις, τάσεις, ροπές του ανθρώπου. Η αξία είναι η αιτία που συντελεί να θεωρείται ένα αντικείμενο ως **«αγαθό»**. **Τα αγαθά [υλικά, πνευματικά] είναι αγαθά, γιατί ενέχουν κάποια αξία.**

Η θέα των αξιών δε μοιάζει με τη θέα σε καθρέπτη τοίχου, αλλά σε επιφάνεια λίμνης, που όταν είναι καθαρή και γαλήνια απεικονίζει μάλλον πιστά το τοπίο, αν όμως είναι ταραγμένη από επιρροές και πάθη τότε προκαλείται δαλτωνισμός και παραμορφώσεις.

Οι αξίες, που πυροδοτούν το συναίσθημα και είναι κίνητρα και τα ελατήρια της ανθρώπινης βούλησης, ενεργούν πάνω σε αυτή όχι ως δυνάμεις εξαναγκασμού, αλλά ως **δείκτες σκοπών**. Οι αξίες δεν προσδιορίζουν την προσωπικότητα, αλλά η ελεύθερη προσωπικότητα, όταν δέχεται τα δεοντολογικά αιτήματα, που προβάλλονται από τις αξίες, προσδιορίζει τον εαυτό της. **Η πραγμάτωση των αξιών σημαίνει αυτοπραγμάτωση και αυτοδιαμόρφωση του ανθρώπου.**

Για να μορφωθεί ο άνθρωπος πραγματικά, πρέπει να θεραπευθούν ολόπλευρα και αρμονικά όλες οι αξιολογικές τάσεις με τη βίωση ή πραγματοποίηση των αντίστοιχων αξιών, οπότε δημιουργείται ένα σύστημα και μια οργανική ενότητα. Ένα ζωντανό **καλλιτέχνημα** διαρθρωμένο και

εμφυλωμένο από μια ενοποιό ζωική αρχή και δύναμη την αρνητική εντροπία. **Η υπέροχη αυτή σύνθεση, πρέπει να είναι συμβατή και πλήρως εναρμονισμένη με τον ιδανικό κοινοτικό, αλλά και παγκόσμιο ρυθμό.**

ΒΑΣΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ. Θεμελιακές αξίες: **γενετικός κώδικας, παραδόσεις, νοόσφαιρα, κουλτούρα.**

ΧΩΡΟΔΙΚΤΥΩΜΑ ΑΞΙΩΝ:

• Ρυθμιστικές [αιώνιες] αξίες

1. Αστερισμός αξιών της **Αλήθειας**: γνωστική πλευρά της ζωής [Λόγος, νόηση, γνώσεις, σοφία, επιστήμες, φιλοσοφία, ένταξη – επιβεβαίωση μέσα στον εξωτερικό κόσμο].

2. Αστερισμός αξιών του **Κάλλους**: Συναισθηματική πλευρά της ζωής [Αίσθημα, συναίσθημα, συγκινήσεις, ορμές, ευπρέπεια, τέχνες, ομορφιά, ωραιότητα, υψηλό, τραγικό κλπ, επιβεβαίωση του εσωτερικού μας κόσμου].

3. Αστερισμός αξιών του **Αγαθού** : Πρακτική πλευρά της ζωής[δικαιοσύνη, ηθική, φιλανθρωπία, επιβεβαίωση μέσα στο ανθρώπινο κοινωνικό σύνολο].

• Αξίες πλατέματος του προσώπου.

1. **Εμπιστοσύνη** [κατανόηση, αίσθημα συνανήκειν, εμπιστοσύνη, empathy].

2. **Αγάπη** [κύριος συναισθηματικός δεσμός,, amae, αντίθ. Μίσος].

3. **Ελπίδα** [αναδύεται από τη σύνθεση των παραπάνω αξιών. Συνιστά τη δύναμη αισιοδοξίας για πορεία στη θετική πλευρά της ζωής]

• **Αξία της ατομικής συνείδησης.** [εδραίωση στο ανθρώπινο είναι]. [**Συνειδητότητα**: Το κύριο χαρακτηριστικό του ανθρώπου, ως προσώπου. Αυτοπαρατηρεί τον εαυτό του και τον τοποθετεί μέσα στο περιβάλλον. Ο χώρος ανάπτυξης της συνειδήσεως καθορίζει το «πλάτεμα» της ύπαρξής μας και την αίσθηση του Κόσμου μας. Ο Κόσμος είναι ένας, αλλά ο κάθε άνθρωπος έχει την δική του αντίληψη, άρα και το δικό του κόσμο.

• **Αξία σταθερότητας: Ιερότητα,** [οσιότητα, αγιότητα], ήτοι τα «πιστεύω» μας. Η Πίστη, είναι ο απώτερος πόλος σταθερότητας στο άπειρο.

Αρχή σύνθεσης: Διαλογική: Είναι η αρχή της Χρυσής Τομής, ήτοι τα μέρη διατηρούν την προσωπικότητά τους και την διαφορετικότητά τους, ενώ συναποτελούν ένα όλο που τα περιέχει. **Έτσι η κάθε αξία είναι ευδιάκριτη και έχει την αναλογία της στην όλη σύνθεση, αλλά το όλο ενώ περιέχει όλες τις «γεύσεις» αποτελεί κάτι διαφορετικό από τα μέρη του. Αποτελεί κάτι παραπάνω.**

Φάσεις σύνθεσης:

Πρώτη φάση: Ο Χρυσός Κανόνας: ισότιμη θεώρησή των ρυθμιστικών αξιών και σύνθεση κατ' οικονομία [σε συνάρτηση με το θέμα], ώστε πάντοτε να συνιστούν ένα όλο και ενιαίο κορμό. **Η αλήθεια, το κάλλος και το αγαθό, ως ενιαίο σύνολο, αδιάσπαστο στη λειτουργία του συνιστά την λυδία λίθο, για τη δοκιμή όλων των ενεργειών.** Είναι το στοιχείο ενεργοποίησης της ατομικής συνειδήσεως, που αγκαλιάζει τα επιμέρους στοιχεία, τα διαμορφώνει σε ένα αρμονικό όλο την **προσωπικότητα**, την οποία εντάσσει αρμονικά στο γενικό περιβάλλον.

Δεύτερη φάση: Καλλιέργεια και θεραπεία των αξιών πλατέματος με βάση, πάντοτε τις τρεις ρυθμιστικές αξίες.

Τρίτη φάση: Σταθεροποίηση με την αξία της ιερότητας.

Τέταρτη φάση: Εμπλουτισμός της προσωπικότητας με την ένταξη, κατ' οικονομία όλων των αξιών, η οποία γίνεται με πιο ασφαλή τρόπο.

Αρχές προσέγγισης της πραγματικότητας:

1. **Ψηφιακή** [γραμμαμική-λογική] [Οδηγεί σε επικίνδυνους δυϊσμούς]

2. **Αναλογική** [ποιητικού χαρακτήρα, αλλά και μυθολογικού]

3. **Ολογραμμική** [το όλο ενυπάρχει στο μέρος και το αντίθετο]. (συνέχεια στο επόμενο)

Δημήτρης Μπάκας
18 Μαΐου 2023